

Activiteitenplan

initiatief Uitvoeringsagenda Faro

Dit model voor een activiteitenplan hoort bij de Subsidieregeling Uitvoeringsagenda Faro. Uw activiteitenplan met bijhorende begroting dienen ter beoordeling van uw initiatief. Hiertoe plaatst u enerzijds uw activiteitenplan op <https://faro.cultureelerfgoed.nl> (het Faro platform). Deelnemers van het platform kunnen op deze manier een reactie geven op uw initiatief. Anderzijds legt u zowel het(zelfde) activiteitenplan als ook de begroting voor door dit toe te sturen aan faro@cultureelerfgoed.nl. Op het Faro platform vindt u meer informatie over de procedure en criteria.

Onderstaande gegevens worden ingevuld door de organisatie/persoon die uiteindelijk ook de formele subsidieaanvraag zal indienen en tevens de subsidie op diens rekening ontvangt.

Naam organisatie: AWN Nederland

Contactpersoon:

E-mailadres:

Telefoonnummer:

Naam initiatief:

Een haalbaarheidsonderzoek voor een erkend certificaat voor vrijwillige archeologen

Totale kosten: €32.004,35

Gevraagde subsidiebijdrage: €32.004,35

Bedrag cofinanciering door derden: 0,-

Bedrag eigen bijdrage: 0,-

Inzet vrijwilligers in uren: 261 uur

Activiteitenplan

1. Met welke vorm(en) van cultureel erfgoed heeft uw initiatief van doen?

(u kunt meerdere vakjes aankruisen)

- ☐ Integrale benadering van cultureel erfgoed
- ☒ Archeologie
- ☐ Gebouwd en aangelegd (groen) erfgoed
- ☐ Cultuurlandschap
- ☐ Roerend erfgoed
- ☐ Mobiel erfgoed
- ☐ Immaterieel erfgoed
- ☐ Oral History
- ☐ Archieven
- ☐ Digital born erfgoed
- ☐ Andere vorm, te weten Klik of tik om tekst in te voeren.

2. Geef een korte omschrijving (maximaal 400 woorden) van het initiatief, waarin u beknopt de aanleiding, de hoofdactiviteit en het doel formuleert.

Begin 2025 verscheen het eindrapport *Samen werken aan participatiemogelijkheden in de archeologie*, een samenwerkingsverband van AWN Nederlandse Archeologievereniging en diverse coalitiegenoten, mede mogelijk gemaakt door de Subsidieregeling Uitvoeringsagenda Faro. Daarin wordt een aantal knelpunten beschreven die de participatie van vrijwilligers (al dan niet in georganiseerd verband) in allerlei archeologische projecten bemoeilijken. Het rapport bevat echter ook oplossingsrichtingen, waaronder 'Scholing van vrijwilligers in de archeologie voor specifieke vaardigheden' in het kader van de Malta-archeologie. Daarbij wordt gedacht aan het aanbieden van cursussen die leiden tot erkende certificaten, waarmee de mogelijkheden om vaker en op een hoger niveau deel te nemen aan archeologisch onderzoek, worden verruimd. Hoewel er verschillende cursussen en basisdiploma's bestaan voor vrijwilligers, is er geen algemeen erkend diploma of certificaat voor het uitvoeren van diverse 'voorbehouden handelingen.' Dat wil zeggen: op het land, want voor onderzoek onder water hebben de RCE en de Landelijke Werkgroep Onder Water (LWAOOW) van de AWN wél een basiscursus met internationaal erkend certificaat ontwikkeld. AWN wil haar leden de mogelijkheid bieden om, in nauwe samenwerking met alle betrokken partners in het archeologisch veld, actiever en 'diepgravender' betrokken te worden bij archeologisch bodemonderzoek. AWN onderkent de complexiteit van het huidige bestel en regelgeving terdege, maar vindt dat er in deze tijd, waarin de wenselijkheid van participatie en de rol van vrijwilligers keer op keer worden benadrukt, er op dit gebied meer mogelijk moet zijn.

Om tot een passende oplossing te komen voldoet een cursus, hoe degelijk ook samengesteld ook, niet. In de ideale situatie komt er een soortgelijk certificaat, zoals deze er ook is voor de LWAOOW. Dat vergt wel een zorgvuldige voorbereiding. De AWN wil dan ook een breed haalbaarheidsonderzoek uitvoeren, waaruit de mogelijkheden, grenzen én het draagvlak in het veld naar voren komen. Hiervoor willen we een brede inventarisatie doen onder diverse stakeholders: in de eerste plaats de AWN zelf, de RCE, provincies, gemeenten, bedrijven, depotbeheerders, en daarnaast de SIKB en partners met een vergelijkbare rol als de AWN, zoals de metaaldetectororganisatie DDA. Het beoogde certificaat moet niet alleen *erkend*, maar ook *geaccepteerd* worden door de rest van het veld, met name het gravende gedeelte daarvan. Het onderzoek verkent dus ook het draagvlak voor bredere en intensiever deelname aan archeologisch werk en plaveit daarvoor de weg. De eindrapportage moet de weg wijzen naar een certificaat waarmee vrijwilligers een betekenisvoller bijdrage zullen kunnen leveren aan wetenschap, maatschappij en persoonlijke voldoening.

3. Omschrijf wat het beoogde eindresultaat is.

Het beoogde eindresultaat betreft een eindrapportage met een gedegen advies over hoe een erkend en geaccepteerd certificaat eruit komt te zien voor vrijwilligers in de Nederlandse archeologie, waarmee zij een aantal voorbehouden handelingen bij archeologisch veldonderzoek zullen kunnen en mogen uitvoeren, binnen de kaders van regelgeving en de plaatselijke situatie. Het certificaat is dus niet alleen voor de AWN, maar voor een ieder die zich bezig wil houden met amateurarcheologie. Het eindrapport moet een handvat vormen voor de concrete vervolgstappen die nodig zijn om het certificaat te realiseren.

Het rapport wordt gebaseerd op de analyse van een 25-tal interviews met ervaringsdeskundigen uit het archeologisch werkveld (zie onder 2), gekoppeld aan bureaustudie, en op de ervaringen met de Basiscursus Maritieme Archeologie, zoals georganiseerd door de Landelijke Werkgroep Archeologie Onder Water (LWAOW) van de AWN en de RCE, leidend tot het BMA certificaat (basis niveau maritieme archeologie) en GMA certificaat (gevorderd niveau maritieme archeologie). Het BMA certificaat staat gelijk aan het Britse (internationaal erkende) NAS (Nautical Archaeological Society)-1-certificaat.

Het rapport beslaat alles wat nodig is om een cursus vorm te geven, inclusief een indicatie van de te verwachten ontwikkelkosten, de kosten per deelnemer en advies waar en hoe de cursus het beste kan worden ondergebracht en gewaarborgd. Er wordt binnen dit traject geen cursus ontwikkeld.

4. Neem hieronder puntsgewijs op welke deelactiviteiten of processtappen worden uitgevoerd. Ga daarbij uit van maximaal 8 activiteiten/processtappen. Omschrijf per activiteit/processtap:

- de aard, omvang, duur en wijze van uitvoering van de activiteit;
- de doelstelling, resultaten of producten.

Indien gewenst kunt u dit ook als aparte bijlage bijvoegen

Activiteit 1: voorbereiding

Afstemmen verwachtingen tussen de betrokken partijen. Vaststellen definitieve planningen. Vaststellen van de lijst gewenste interviews en het plannen van de interviews.

Activiteit 2: Uitvoering

Uitvoeren van de 19 interviews, deelname aan vier koepelvergaderingen en twee aanvullende gesprekken met nader te bepalen ervaringsdeskundigen. Alle interviews worden op eenzelfde manier vastgelegd, waarna de conceptteksten met de geïnterviewde worden gedeeld. Op basis van eventuele terugkoppeling worden de conceptteksten omgezet naar een geaccordeerde tekst. De geaccordeerde teksten worden besproken met het AWN-bestuur en eventueel andere betrokkenen. De geaccordeerde teksten vormen mede de basis van de uiteindelijke rapportage.

Activiteit 3: rapportage

Het uitwerken en maken van het haalbaarheidsonderzoek met analyse, conclusies en aanbevelingen. Deze rapportage wordt gedeeld en besproken met alle betrokken partijen.

Activiteit 4: delen en symposium

Delen van de eindresultaten met het werkveld en vrijwilligers middels verschillende kanalen, waaronder de website van de AWN, de digitale nieuwsbrief, de tijdschriften Archeologie in Nederland en AWN magazine, en een symposium.

5. Planning: geef aan hoe de deelactiviteiten/processtappen in de tijd worden uitgevoerd.

Indien gewenst kunt u dit ook als aparte bijlage bijvoegen.

Activiteit 1: 01-01-2026 t/m 31-01-2026

Activiteit 2: 01-02-2026 t/m 31-05-2026

Activiteit 3: 01-06-2026 t/m 30-08-2026

Activiteit 4: 01-08-2026 t/m 31-09-2026

In de Uitvoeringsagenda Faro – deel I is door het erfgoedveld opgetekend wat de betekenis is van het Verdrag van Faro voor de Nederlandse erfgoedzorg en hoe het daar invulling aan wil geven. Om in aanmerking te komen voor een financiële bijdrage moet uw initiatief bijdragen aan de implementatie van het Verdrag van Faro in het functioneren van de Nederlandse erfgoedzorg. De mate waarin uw initiatief hieraan voldoet wordt meegenomen in de beoordeling. Daarover gaan de volgende vijf vragen.

6. Aan welke Faro-kernwaarde(n) zoals opgenomen in de Faro Uitvoeringsagenda – deel I voldoet het initiatief?

- ☒ Participatie in de volle breedte
- ☐ Open houding voor andere erfgoedopvattingen
- ☐ Erfgoed midden in de samenleving

7. Omschrijf op welke wijze het initiatief voldoet aan de geselecteerde Faro-kernwaarde(n).

De praktijk van de huidige, sterk gereguleerde en gebureaucratiseerde Malta-archeologie werpt drempels op die vrijwilligers belemmeren deel te nemen aan 'diepgravender' archeologisch onderzoek. Veel handelingen en mogen niet worden uitgevoerd door vrijwilligers vanuit de bestaande richtlijnen. Eigen onderzoeken zijn enkel mogelijk onder zeer strikte en beperkende regels. Door het realiseren van een degelijk en door het veld geaccepteerd certificaat ontstaat de mogelijkheid dat vrijwilligers zelf meer regie in de uitoefening kunnen claimen. Zo kunnen vrijwilligers actiever participeren in regulier onderzoek, maar moeten ze ook in staat zijn zelf initiatieven op te starten, waarbij overheden en bedrijven zonder problemen mee (kunnen) werken.

8. Aan welke thema's en de daarbij door het erfgoedveld geformuleerde doelen (inzet) in de Uitvoeringsagenda Faro – deel I draagt uw initiatief substantieel bij? Er zijn in principe meerdere thema's mogelijk. Raadpleeg voor de beantwoording van deze vraag de uitwerking van de thema's in de Uitvoeringsagenda Faro – deel I.

- ☐ Erfgoed als hulpbron en partner in het sociale domein
- ☐ Democratische vernieuwing
- ☐ Dynamische leefomgeving
- ☐ Waarderen van erfgoed
- ☐ Meerstemmigheid
- ☐ Oral History
- ☐ Digitaal erfgoed
- ☐ Archieven
- ☒ Archeologie
- ☐ Caribisch Nederland
- ☐ Internationaal
- ☒ Erfgoedbewustzijn en educatie
- ☒ Ondersteuning erfgoedparticipatie
- ☐ Opleidingen
- ☐ Werkwijzen en wegwijzen
- ☐ Financiering erfgoedinitiatieven

Geef (indien meerdere thema's aangekruist) aan wat naar uw mening het hoofdthema van uw initiatief is. Bij de beoordeling wordt vooral naar dit thema gekeken.

Archeologie

9. Omschrijf voor het hoofdthema (en - indien relevant - maximaal 2 andere thema's) hoe uw initiatief

aansluit bij de in de Uitvoeringsagenda Faro – deel I omschreven doelen en vraagstukken. Raadpleeg voor de beantwoording van deze vraag de uitwerking van de thema's in de Uitvoeringsagenda Faro – deel I.

Archeologie

Zoals in de uitvoeringsagenda reeds is omschreven, zijn er binnen het héle proces van de Malta-archeologie kansen om de samenleving in het algemeen en vrijwilligers in de archeologie in het bijzonder beter te informeren, meer te betrekken en zeggenschap te geven, zowel bij inventariserend onderzoek en beleidsvorming (Omgevingswet, onderzoeksagenda e.d.) als bij veldonderzoek en het uitwerken ervan. Wegens de kwetsbare aard van het erfgoed zijn er echter veel regels opgesteld en is het voor vrijwilligers lastig om zelf onderzoeken te mogen uitvoeren of een betekenisvolle rol te vervullen binnen het archeologisch onderzoek. Hierdoor kennen veel onderzoeken weinig mogelijkheden voor vrijwilligers of inbreng van burgers in het algemeen. Gemeenschappen die meer willen participeren op een hoger niveau zijn genoodzaakt hiervoor andere partijen in de arm te nemen, of bij hoge uitzondering onder begeleiding en (deels)initiatief van een archeologisch bedrijf en/of universiteit een onderzoek te mogen doen.

Het certificaat zou deze groep een erkend middel geven waarmee zij zelf meer en zelfstandiger (gravend)onderzoek kunnen doen, zowel binnen de kaders van regulier onderzoek als bij eigen initiatieven. Hiermee kan de vrijwilliger een erkende rol kunnen krijgen binnen de Malta-archeologie. Het initiatief moet de basis leggen voor het genoemde certificaat en daarmee uiteindelijk participatie in de Malta-archeologie beter mogelijk maken.

Ondersteuning erfgoedparticipatie

Individueen en gemeenschappen zijn zowel bron en gebruiker van erfgoed. Het verdrag van Faro roept overheden, kennis- en ondersteunende organisaties daarom op samen te werken met erfgoedgemeenschappen en hun initiatieven te steunen. Om het eigenaarschap van de samenleving te ondersteunen, zijn uitwisseling van kennis en intensievere verbindingen nodig tussen burgerinitiatieven, erfgoedvrijwilligers, -gemeenschappen en -professionals, erfgoed- en maatschappelijke instellingen, ondernemers en overheden. Voor het maken van meer ruimte binnen de Malta-Archeologie moeten hierin echter nog de nodige stappen worden gemaakt.

Veel participatie vindt nu plaats buiten de Malta-archeologie. Dit is echter de meest voorkomende vorm van de beroepsbeoefening in Nederland. Daarnaast is het buiten de Malta-archeologie lastig om 'eigen' onderzoek te doen en bepaalde handelingen uit te mogen voeren. Het uiteindelijke haalbaarheidsonderzoek moet ervoor zorgen dat informatie, kennis en instrumenten kunnen worden vormgegeven en gedeeld met betrekking tot betekenisvol participeren binnen de Malta-archeologie. Daarnaast vormt het de uiteindelijk de basis om mensen, zowel vrijwilligers als beroepsarcheologen verder de weg te wijzen naar passende vormen van participatie.

10. Omschrijf beknopt (maximaal 400 woorden) op welke wijze het initiatief een structurele verandering teweeg kan brengen ten opzichte van het huidige functioneren van de erfgoedzorg.
Denk bijvoorbeeld aan bewustwording van een veranderopgave, systeemaanpassing, schaalsprong, nieuwe coalities, verdieping op een thema, instrumentatie van een thema met werkwijzen of methodieken, of de verkenning van nieuwe mogelijkheden binnen een thema.

Door de mogelijke invoering van een certificaat, moet het haalbaarheidsonderzoek uiteindelijk bijdragen aan een systeemverandering. Het certificaat moet ervoor zorgen dat vrijwilligers, beter dan in de huidige situatie het geval is, een plek krijgen binnen de Malta-archeologie.

Het haalbaarheidsonderzoek draagt bij aan de bewustwording van de veranderopgave die er is rondom vrijwilligers en participatie in de Malta-archeologie. Gedurende het onderzoek wordt niet alleen gesproken met vrijwilligers, maar ook met belangenbehartigers van beroepsarcheologen.

Bij de beoordeling van uw initiatief wordt ook gekeken naar de aansluiting van uw initiatief bij de ambities van anderen en bij vraagstukken in de samenleving en de inzet van vrijwilligers. Daarover gaan de volgende drie vragen.

11. Omschrijf of, en zo ja op welke wijze het initiatief bijdraagt aan actuele (beleids)ontwikkelingen en maatschappelijke vraagstukken.

Te denken valt aan uitsluiting, dekolonisering en grote transities in de leefomgeving.

Het huidige beleid binnen de Malta-archeologie maakt het voor vrijwilligers lastig tot onmogelijk om bepaalde onderzoeken, handelingen en activiteiten zelfstandig uit te voeren. Het eindrapport over een mogelijk certificaat is een middel om direct het actuele beleid te kunnen aanpassen en het herzien. Door meer zelfstandigheid over (archeologisch)onderzoek, krijgen mensen meer inspraak in de ruimtelijke en leefomgeving. Deze activiteiten kunnen ondersteunend zijn of de basis vormen voor verdere discussies over de leefomgeving en de hierbij behorende transities. Zeker bij de grote woningbouwopgave en de druk op het energienet zal er veel grondroerend, en dus archeologie verstorend, werk plaatsvinden. Het certificaat zou vrijwilligers en betrokkenen mogelijkheden bieden om zelf hier actief bij betrokken te zijn, mee te praten en zo waarde toe te voegen aan de leefomgeving.

12. Omschrijf de projectorganisatie en rolverdeling en geef aan of en zo ja op welke wijze er bij de uitvoering van het initiatief sprake is van samenwerking met of betrokkenheid van andere belanghebbenden.

De projectorganisatie ligt bij het bestuur van de AWN. Dit heeft een sturende, begeleidende en controlerende taak. Bij alle activiteiten is het bestuur actief betrokken. Leden van de AWN worden regelmatig door het bestuur geïnformeerd over het project en de tussentijdse resultaten. Van de leden wordt verwacht dat zij gevraagd en ongevraagd advies geven als ervaringsdeskundigen. Sommige leden vallen daarnaast ook onder de groep van 'geïnterviewde'.

De uitvoering van het project ligt bij Buro de Brug. Buro de Brug is een onafhankelijk en raadgevend archeologisch adviesbureau met ervaring rond het werken met vrijwilligers, certificering in de archeologie en het doen van haalbaarheidsonderzoeken. Buro de Brug is verantwoordelijk voor het uitvoeren van de interviews, de bureaustudie en het opstellen van het eindrapport / haalbaarheidsonderzoek. Gedurende het gehele proces onderhouden het bestuur van de AWN, met eventueel een aantal betrokken leden, en Buro de Brug nauw contact. Buro de Brug zal hierbij het bestuur tijdig en duidelijk informeren over het proces.

Binnen het project zijn veel mensen en organisaties betrokken in de rol van ervaringspecialist en betrokkenen. Deze groep zal worden geïnterviewd en is verantwoordelijk voor het leveren van input.

Voor de uiteindelijke communicatie wordt samengewerkt met publieksarcheologe [REDACTED]. Zij verzorgt de communicatie en is betrokken bij de organisatie van het symposium.

13. Omschrijf in welke mate en op welke wijze vrijwilligers worden ingezet voor de uitvoering van het initiatief.

De AWN bestaat bij de gratie van haar leden en de vrijwilligers die zich inzetten in diverse (bestuurs)rollen. De input van de vrijwilligers in de interviews is essentieel en onmisbaar voor de eindrapportage. Het bestuur van de AWN (vrijwilligers) en diverse andere leden zijn zowel opdrachtgever als wel deels uitvoerder binnen het project. Voor de interviews zullen ook amateur-archeologen van buiten de AWN worden benaderd. Dit is van groot belang omdat het certificaat uiteindelijk alle vrijwilligers ten goede moet komen. Aansluiting bij deze groep is dus essentieel.

Plan voor kennisontwikkeling en kennisdeling en de daarbij beoogde doelgroep(en)

14. De resultaten, inzichten en ervaringen die voortkomen uit uw initiatief moeten ten goede kunnen komen aan het hele erfgoedveld. De manier waarop u hier invulling aan geeft wordt meegewogen in de beoordeling.

Omschrijf hoe u de resultaten, ervaringen en bevindingen van uw initiatief actief deelt met het Faro-netwerk en andere relevante doelgroepen.

Werk een plan uit voor kennisontwikkeling en -deling, inclusief de beoogde doelgroep(en) en omschrijf daarin hoe de resultaten van het initiatief worden gedeeld.

Denk ook aan type communicatiemiddelen, frequentie etc. De kosten hiervoor kunt u opvoeren in uw begroting.

De resultaten worden op verschillende manieren gedeeld en gecommuniceerd met de achterban en het veld. Voor de communicatie wordt samengewerkt met zelfstandig publieksarcheologe M. van den Dries. Zij voert communicatieprojecten uit voor de AWN. Voor de communicatie en het delen van de uitkomsten zal de AWN met name gebruik maken van haar eigen communicatiemiddelen, zoals haar eigen digitale nieuwsbrief, het AWN Magazine en de website. Daarnaast zullen de resultaten worden verspreid via Archweb, de Erfgoedstem en andere gangbare nieuwsbrieven. Tot slot zal een symposium worden georganiseerd waarbij de eindresultaten en de vervolgstappen worden gepresenteerd. Het rapport wordt aangeboden via de website van de AWN.

Begroting

15. De gevraagde financiële bijdrage moet in verhouding staan tot de verwachte impact van het initiatief. Behalve een projectplan dient u ook een begroting toe te voegen (separate bijlage).

Omschrijf hieronder op welke wijze u de mogelijkheden van cofinanciering (eigen bijdrage en bijdragen derden) heeft onderzocht en wat daarvan de uitkomst is geweest.

De AWN beschikt over beperkte middelen en is daardoor maar beperkt in staat om een eigen bijdrage te leveren. Het is daarnaast lastig om andere subsidies of financieringen te vinden voor het haalbaarheidsonderzoek. Het project kent een landsdekkend karakter en is daarmee voor lokale overheden niet geschikt om te financieren. Voor veel andere (nationale / rijk-s) subsidieverstrekkers, mist een concreet eindproduct dat aansluit bij de doelstellingen van de diverse regelingen. Andere mogelijke financieringsopties zijn niet verkend. Enerzijds is dit om dat het naar verwachting vruchteloos zal zijn, anderzijds willen we het onderzoek zo onafhankelijk mogelijk laten uitvoeren, zonder dat er eventuele eisen vanuit een financiering aan gekoppeld zijn.

De AWN levert wel een bijdrage in eigen uren. Het aantal geschatte uren is terug te zien per activiteit op de begroting.

Ingevuld door: [REDACTED]

Datum: 29-08-2025